

PARLAMENT EUROPEJSKI

2004

2009

Dokument z posiedzenia

WERSJA KOŃCOWA
A6-0022/2004

19.10.2004

SPRAWOZDANIE

w sprawie piątego raportu rocznego Rady sporządzonego na podstawie 8. ustalenia operacyjnego Kodeksu Postępowania Unii Europejskiej w Eksporcie Broni
(2004/2103(INI))

Komisja Spraw Zagranicznych

Sprawozdawca: Raül Romeva Rueda

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	11
OPINIA KOMISJI HANDLU ZAGRANICZNEGO	17
PROCEDURA.....	21

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie piątego raportu rocznego Rady sporządzonego na podstawie 8. ustalenia operacyjnego Kodeksu Postępowania Unii Europejskiej w Eksporcie Broni (2004/2103(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając piąty raport roczny Rady związany z 8. ustaleniem operacyjnym Kodeksu Postępowania Unii Europejskiej w Eksporcie Broni¹;
- uwzględniając wytyczne korzystania z Kodeksu Postępowania Unii Europejskiej w Eksporcie Broni, w formie ustalonej w dniu 28 października 2003 r. przez grupę roboczą ds. eksportu broni konwencjonalnej (14283/03);
- uwzględniając Wspólne Stanowisko Rady 2003/468/WPZiB z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie kontroli pośrednictwa w handlu bronią²;
- uwzględniając Europejską Strategię Bezpieczeństwa, przyjętą przez Radę w dniu 12 grudnia 2003 r.;
- uwzględniając Europejską Strategię przeciw rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia, przyjętą przez Radę w dniu 12 grudnia 2003 r., której celem jest, inter alia, wzmocnienie praktyk i polityki kontroli eksportu;
- uwzględniając art. 17 Traktatu UE oraz art. 296 Traktatu WE;
- uwzględniając własną rezolucję z dnia 25 września 2003 r.³ w sprawie czwartego raportu rocznego Rady związanego z 8. ustaleniem operacyjnym Kodeksu Postępowania Unii Europejskiej w Eksporcie Broni⁴;
- uwzględniając własną rezolucję z dnia 20 listopada 2003 r. w sprawie komunikatu przekazanego przez Komisję Radzie, Parlamentowi Europejskiemu, Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu oraz Komitetowi Regionów – Obronność Europejska – zagadnienia przemysłowe i rynkowe – *W stronę polityki UE w zakresie sprzętu obronnego (Towards an EU Defence Equipment Policy)*⁵;
- uwzględniając własną rezolucję z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie praw człowieka na świecie w roku 2003 oraz w sprawie polityki Unii Europejskiej z tym związanej⁶;
- uwzględniając własną rezolucję z dnia 18 grudnia 2003 r. w sprawie zniesienia przez UE embarga na sprzedaż broni do Chin;

¹ Dz.U. C 320 z 31.12.2003, str. 1-42.

² Dz.U. L 156 z 25.06.2003, str. 79-80.

³ P5_TA(2003)0418.

⁴ Dz.U. C 319 z 19.12.2002, str. 1-45.

⁵ P5_TA(2003)0522.

⁶ P5_TA-PROV(2004)0376.

- uwzględniając poprzednią własną rezolucję z dnia 6 lipca 2000 r. w sprawie uprowadzenia dzieci przez Lord's Resistance Army (LRA-Bożą Armię Pokoju) oraz rezolucję z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie handlu dziećmi i dzieci-żołnierzy;
 - uwzględniając art. 45 Regulaminu PE;
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych oraz sprawozdanie Komisji Handlu Zagranicznego(A6-0022/2004);
- A. mając na uwadze, iż szczególnie w kontekście klimatu zagrożenia następującego po okresie Zimnej Wojny, który charakteryzuje się wysokim stopniem niestabilności regionalnej, rozpadającymi się państwami, decydentami pozapaństwowymi wykorzystującymi w walce nieletnich, siatkami terrorystycznymi i przestępczością zorganizowaną, stosowanie surowych ram kontroli eksportu broni jest kwestią najwyższej wagi;
- B. mając na uwadze, iż tego rodzaju cechy charakterystyczne pozimnowojennego środowiska bezpieczeństwa uznane zostały przez Radę we wspomnianej Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa za jedne z najistotniejszych zagrożeń;
- C. mając na uwadze, iż zakres przestępczości zorganizowanej oraz międzynarodowego przemytu broni obejmuje obecnie także nielegalne praktyki w zakresie broni małego kalibru, do której wolny i niekontrolowany dostęp był głównym czynnikiem mającym wpływ na zwiększenie liczby konfliktów, przy czym uzbrojenie przerzucane jest szlakami wiodącymi przez terytorium rozszerzonej Unii Europejskiej, a także przez obszar krajów sąsiadujących z nią i państwa regionu Bałkanów Zachodnich;
- D. mając na uwadze, iż blisko pół miliona osób umiera co roku z powodu przemocy związanej z bronią lekką, zarówno w konfliktach zbrojnych jak i w wyniku działalności przestępczej;
- E. mając na uwadze, iż w ostatniej dekadzie odnotowano wzrost korzystania z usług prywatnych firm ochroniarskich lub firm o charakterze militarnym, czego następstwem powinno być wprowadzenie prawodawstwa kontrolującego i monitorującego działania prywatnych dostawców militarnych, policyjnych i związanych z ochroną usług;
- F. mając na uwadze, iż Unia Europejska winna sprostać zwiększonemu zakresowi odpowiedzialności związanej z utrzymaniem pokoju i bezpieczeństwa, zarówno w Europie jak i na świecie, poprzez występowanie z dalszymi inicjatywami rozbrojeniowymi i ograniczającymi zasoby broni;
- G. mając na uwadze, iż najwyższy poziom przejrzystości na tym polu, obejmujący również przygotowywanie szczegółowych raportów rocznych, jest warunkiem koniecznym dla zapewnienia ładu demokratycznego jako najlepszej gwarancji stabilności i pokoju;
- H. mając na uwadze, iż wytyczne korzystania z Kodeksu Postępowania Unii Europejskiej w Eksporcie Broni są istotnym etapem na drodze ku ujednoliceniu rozumienia uregulowań Kodeksu dotyczących wydania odmowy i konsultacji, pomagają też zapobiec rozbieżnej interpretacji w różnych państwach członkowskich;

- I. mając na uwadze, iż Wspólne Stanowisko Rady w sprawie kontroli pośrednictwa w handlu bronią jest pierwszym krokiem ku kontroli nielegalnego pośrednictwa w tymże handlu, wciąż jednak należy ulepszyć pewne słabe strony, aby umożliwić osiągnięcie skuteczności wspomnianej kontroli;
- J. mając na uwadze, iż, mimo wysiłków zmierzających ku zmianie tego typu sytuacji, z Unii Europejskiej do regionów świata niewątpliwie charakteryzujących się łamaniem standardów opisanych w Kodeksie Postępowania nadal najwyraźniej słana jest broń, jej komponenty, licencje na produkcję zagraniczną, prywatne siły wojskowe i bezpieczeństwa, unijny personel wojskowy, a także wiedza, materiały szkoleniowe i przyrządy służące do wymierzania kary śmierci, torturowania oraz innych okrutnych, niehumanitarnych i poniżających praktyk;
- K. mając na uwadze, iż w walce z nielegalnym handlem bronią oraz w celu zapobieżenia dostawom broni do nieodpowiednich użytkowników końcowych konieczne jest ściślejsze kontrolowanie dostaw broni, końcowych beneficjentów eksportowych dostaw broni, innego sprzętu wojskowego i obronnego, licencji na produkcję oraz pośrednictwa w handlu bronią;
- L. mając na uwadze, iż szczególnie w kontekście rozwoju europejskiego przemysłu zbrojeniowego oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony istnieje potrzeba szerszej harmonizacji polityki eksportowej w zakresie uzbrojenia;
- M. mając na uwadze, iż wyżej wspomniana rezolucja z dnia 20 listopada 2003 r. podkreśla fakt, że otwarciu wewnątrzspółnotowych rynków zbrojeniowych winny towarzyszyć ścisłe kontrole eksportu na zewnętrznych granicach Unii;
- N. mając na uwadze, iż udział Unii Europejskiej w międzynarodowym handlu bronią, w szczególności w handlu bronią strzelecką i lekką, wzrósł wraz z przystąpieniem do niej w dniu 1 maja 2004 r. dziesięciu nowych państw członkowskich, z których niektóre produkują i eksportują broń na dużą skalę; mając na uwadze, iż niektóre nowe państwa członkowskie wciąż nie mają wystarczającej zdolności do natychmiastowego spełnienia obecnych wymagań Kodeksu, a co za tym idzie – będą potrzebowały wsparcia, aby się do nich dostosować;
- O. mając na uwadze, iż około 80 % unijnego eksportu broni w okresie między rokiem 1999 a rokiem 2003 skierowane było do krajów spoza Europy;
- P. mając na uwadze, iż przyjęcie Kodeksu Postępowania przez dziesięć nowych Państw Członkowskich spowodowało wzrost ilości broni eksportowanej objętej postanowieniami Kodeksu;
- Q. mając na uwadze, iż w kontekście przyszłego rozszerzenia Unii Europejskiej szczególnie ważne jest, aby kraje kandydujące, tj. Chorwacja, Bułgaria, Rumunia i Turcja, również przygotowywały roczne raporty na temat polityki eksportowej w dziedzinie uzbrojenia, usprawniły kontrolę eksportu broni oraz upewniły się, że podstawowe standardy związane z opisanymi zagadnieniami są przestrzegane; w przekonaniu, iż państwa członkowskie winny nie tylko aktywnie wspierać ten proces, ale również służyć za przykład ścisłego przestrzegania zapisów Kodeksu i stosowania zasady publikacji obszernych rocznych

raportów na temat prowadzonych przez nie działań eksportowych w sektorze broni;

- R. w przekonaniu, iż dalsza harmonizacja polityki eksportowej Państw Członkowskich w dziedzinie uzbrojenia stanowiłaby istotny wkład w rozwój EPBiO, a także pozwoliłaby na wzmocnienie działań państw członkowskich w zakresie wspólnej polityki zagranicznej;
 - S. w przekonaniu, iż polityka eksportowa Unii Europejskiej w dziedzinie uzbrojenia winna zapewniać spójność działań Wspólnoty w zakresie polityki zewnętrznej, z jednoczesnym uwzględnieniem ustalonych celów na polach takich, jak zapobieganie sytuacjom kryzysowym, walka z ubóstwem, wzmacnianie demokracji oraz promowanie praw człowieka;
 - T. w przekonaniu, iż jedynie międzynarodowa reglamentacja handlu bronią dać może pozytywne rezultaty w kontekście globalnym;
1. Stwierdza, że w walce z międzynarodowym terroryzmem oraz w zapobieganiu konfliktom, a także w doprowadzaniu do stabilizacji regionalnej i poszanowania praw człowieka, decydujące znaczenie ma jasna i wydajna wspólna polityka kontroli eksportu broni;
 2. Z zadowoleniem przyjmuje tym samym zaistniały postęp, opisany w piątym raporcie rocznym Rady w sprawie realizacji postanowień Kodeksu Postępowania, a w szczególności fakt kontynuacji opublikowanego w Załączniku I kompendium uzgodnionych praktyk Państw Członkowskich oraz zamieszczonego w Załączniku II wykazu danych dotyczących ilości i wartości przyznanych licencji eksportowych oraz wartości eksportu broni;
 3. Ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje osiągnięty postęp w zakresie przekazu informacji dotyczących eksportu broni, zarówno z państw będących członkami UE przed dniem 1 maja 2004 r. jak i z państw nowoprzyjętych, wyrażając jednocześnie ubolewanie ze względu na wartość niektórych przekazywanych danych;
 4. Stwierdza, że przekazywanie przez Państwa Członkowskie na czas kompletnych i kompatybilnych danych jest niezbędne dla przejrzystości dostarczanych informacji;
 5. Wyraża ogromne zadowolenie z faktu kontynuowania procesu harmonizacji procedur zdawania sprawozdań oraz z podjęcia dalszych kroków zmierzających ku uzyskaniu w pełni porównywalnych między Państwami Członkowskimi UE statystyk;
 6. Wyraża życzenie, aby, niezależnie od postępu osiągniętego w zakresie szerszej harmonizacji danych statystycznych, każde Państwo Członkowskie dostarczało danych na temat typu i ilości wysyłanej broni oraz na temat wartości eksportu i liczby odrzuconych wniosków o licencję, z uwzględnieniem powodów odmowy i precyzyjniejszej informacji co do kraju docelowego oraz klasyfikacji użytkowników końcowych, tak, by w oparciu o tego typu pełniejsze ujednolicone dane możliwe było osiągnięcie przejrzystości;
 7. Z zadowoleniem przyjmuje w związku z powyższym utworzenie w Sekretariacie Rady w Brukseli centralnej bazy danych o notyfikacjach związanych z wydanymi odmowami i wzywa do poszerzenia, we właściwym czasie, tejże bazy danych o informacje dotyczące

konsultacji prowadzonych w ramach Kodeksu Postępowania oraz informacje na temat użytkowników końcowych, których uznano lub podejrzewa się o zaangażowanie w ponowny eksport, prowadzenie działań pozorujących lub nadużycia związane z bronią i innymi dobrami podlegającymi kontroli;

8. Wyraża ponadto życzenie, aby w krajowych raportach na temat eksportu broni zawarte były informacje dotyczące nieformalnych odmów eksportowych przed oficjalnym złożeniem wniosku o licencję;
9. Podkreśla przydatność wspomnianej centralnej bazy danych o notyfikacjach związanych z wydanymi odmowami, jako że stanie się ona natychmiast, dla wszystkich Państw Członkowskich, źródłem wiedzy umożliwiającym zbadanie konkretnych spraw rozpatrzonych odmownie;
10. Z zadowoleniem przyjmuje nową i zaktualizowaną wersję wspólnej listy sprzętu wojskowego UE oraz fakt jej opublikowania w Dzienniku Urzędowym; wzywa Państwa Członkowskie do pełniejszego i bardziej przejrzystego zdawania sprawozdań dotyczących eksportu wyrobów „podwójnego przeznaczenia”, gdyż służą one często do naruszania praw człowieka;
11. Stwierdza, że sformułowania zawarte w Kodeksie Postępowania prowadzą do rozbieżnych interpretacji w różnych Państwach Członkowskich, a tym samym z zadowoleniem przyjmuje przygotowanie wytycznych korzystania z Kodeksu, definiujących i objaśniających jego ustalenia operacyjne; Wzywa Państwa Członkowskie do dokonania rewizji kryteriów eksportowych w Kodeksie Postępowania, w celu poprawienia ich jasności i zrozumiałości oraz zapewnienia, iż w pełni odzwierciedlają rzeczywiste odpowiedzialności Państw w ramach prawa międzynarodowego;
12. Z zadowoleniem przyjmuje fakt zainicjowania prac nad sposobami zastosowania kryterium ósmego (zgodność eksportu broni z wydolnością techniczną i gospodarczą państwa-odbiorcy), co stanowi znaczny wkład w zapobieganie sytuacjom kryzysowym i wspomaganie rozwoju zrównoważonego w krajach słabiej rozwiniętych, a jednocześnie ponagla Państwa Członkowskie do zastosowania tego samego podejścia wobec pozostałych siedmiu kryteriów;
13. Stwierdza, że jednolite uregulowania unijne w sprawie kontroli pośrednictwa w handlu bronią są niezbędne oraz uznaje, że mimo przyjętego z zadowoleniem unijnego Wspólnego Stanowiska w sprawie kontroli pośrednictwa w handlu bronią z 2003 r. wciąż brakuje przepisów operacyjnych dla Państw Członkowskich dotyczących konkretnie kontrolowania pośrednictwa w handlu bronią, transportu broni i finansowania działań zbrojnych przez obywateli lub rezydentów UE, jeżeli działania te i związane z nimi dostawy broni odbywają się poprzez „kraje trzecie”;
14. Ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje starania Austrii, Belgii, Finlandii, Francji, Niemiec, Holandii, Szwecji i Wielkiej Brytanii mające na celu kontrolowanie pośrednictwa w handlu bronią konwencjonalną oraz wzywa inne Państwa Członkowskie do przyspieszenia krajowych działań na rzecz wprowadzenia kontroli pośrednictwa w handlu bronią przewidzianej we Wspólnym Stanowisku Rady w sprawie kontroli pośrednictwa w handlu bronią;

15. Ponawia swoją opinię stwierdzającą, że powinien zostać wprowadzony system obowiązkowej rejestracji i autoryzacji transakcji związanych z pośrednictwem w handlu bronią, stosowany podobnie jak w przypadku uregulowań Stanów Zjednoczonych również w odniesieniu do obywateli i firm UE znajdujących się poza obszarem Unii;
16. Wzywa Państwa Członkowskie do włączenia usług transportowych i finansowych związanych z handlem bronią w zasięg obowiązywania przepisów z zakresu pośrednictwa w handlu bronią;
17. Wzywa państwa członkowskie do zakazania handlu przyrządami służącymi do wymierzania kary śmierci, torturowania oraz innego okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania, jak i do uznania za niezgodne z prawem naruszeń embarg na broń nałożonych przez ONZ, UE lub OBWE oraz krajowych embarg na broń nałożonych przez poszczególne Państwa Członkowskie UE, popełnionych przez obywateli UE i firmy pośredniczące w handlu bronią zarejestrowane na obszarze UE, niezależnie od miejsca naruszenia.
18. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że „wskazanie końcowego użytkownika dóbr” stało się częścią wymaganych minimalnych danych zawartych w karcie użytkownika końcowego, jednocześnie wzywając do ujęcia tamże klauzuli o nienadużywaniu, czyli deklaracji, że materiał nie zostanie wykorzystany do celów zabronionych; ponawia jednakże wezwanie do stworzenia monitorującego systemu weryfikacji poeksportowej z możliwością nakładania kar;
19. Wzywa tym samym Państwa Członkowskie do przeanalizowania możliwości wprowadzenia na poziomie UE wspólnego systemu monitorowania, a także zaleca rozpatrzenie formuły europejskiej agencji kontroli eksportu broni;
20. Wzywa Radę i Państwa Członkowskie do utrzymania embarga na handel bronią z Ludową Republiką Chin oraz do nieosłabiania istniejących krajowych ograniczeń dotyczących tego typu sprzedaży broni;
21. Wzywa kraje kandydujące – Chorwację, Bułgarię, Rumunię i Turcję – do uściślenia uregulowań krajowych, a przede wszystkim wzmocnienia opartych na Kodeksie działań z zakresu eksportu broni i składania raportów z nimi związanych, w myśl Załączników I i II do piątego raportu rocznego; wzywa Komisję do szczegółowego monitorowania postępów w negocjacjach akcesyjnych oraz wzywa wszystkie obecne Państwa Członkowskie do zredagowania i opublikowania krajowych raportów rocznych za rok 2004 i za każdy kolejny rok;
22. Stwierdza, że nowi sąsiedzi rozszerzonej Unii Europejskiej oraz kraje, z którymi Unia Europejska zawarła lub też zamierza zawrzeć umowy stowarzyszeniowe lub stabilizacyjne, również powinny zostać poproszone o stosowanie zasad Kodeksu Postępowania; szczególną uwagę należy zwrócić na obwód kaliningradzki, który w przeszłości służył jako punkt tranzytowy dla dostaw sprzętu wojskowego i broni z innych rejonów Rosji na potrzeby potajemnych użytkowników końcowych; wzywa Radę i Komisję do uznania za priorytetowe, we współpracy z Federacją Rosyjską, działań zwalczających nielegalny handel, włączając w to regularną wymianę informacji na temat kontroli i licencji dotyczących eksportu i tranzytu;

23. Wzywa Państwa Członkowskie do zapewnienia w sposób skoordynowany stosownej pomocy wszystkim państwom, które nie posiadają środków koniecznych do odpowiedniego wprowadzenia w życie Kodeksu Postępowania;
24. Z zadowoleniem przyjmuje zainicjowanie przez rządy Polski i Szwecji pięciu nieformalnych spotkań COARM (Grupy Roboczej ds. Eksportu Broni Konwencjonalnej) między państwami będącymi członkami UE przed dniem 1 maja 2004 r. i państwami nowoprzyjętymi, zalecając podtrzymanie tego systemu spotkań COARM oraz zwiększenie jego reprezentatywności i regularności; z zadowoleniem przyjmuje również starania rządu Holandii mające na celu zapoznanie krajów kandydujących i innych krajów zainteresowanych z zakresem praktycznego zastosowania postanowień Kodeksu Postępowania;
25. Ponawia uprzednie wezwanie do wypracowania prawnie wiążących uregulowań oraz pełnej harmonizacji polityki kontroli eksportu broni Państw Członkowskich jako celu krótkoterminowego, zachęca Państwa Członkowskie do poczynienia postępów w tym kierunku oraz wzywa do ustanowienia kodeksu sankcji, nakładającego kary za każde naruszenie dokonane przez firmy zarejestrowane na obszarze UE, które naruszają embargo na broń nałożone przez ONZ, UE, OBWE lub którekolwiek Państwo Członkowskie;
26. Zaleca wprowadzenie w okresie przejściowym następujących kroków:
- (a) pełnych i uprzednich w stosunku do podjętych działań konsultacji roboczych między Państwami Członkowskimi w związku z transferem do regionów zagrożonych sytuacjami kryzysowymi, wraz z rozwijaniem listy kontrolnej UE z systemem wskaźników wczesnego ostrzegania, aby wskazać przypadki, w których występuje poważne zagrożenie związane z konkretnym użytkownikiem końcowym, które mogłoby mieć wpływ na wydawanie licencji na eksport broni;
 - (b) całkowicie multilateralnego podejścia do procesu konsultacji w powiązaniu z decyzjami o pozytywnym bądź negatywnym ustosunkowaniu się do wniosków o licencję, przy czym pierwszym krokiem winno być zaangażowanie Państw Członkowskich w przekazywanie innym Państwom Członkowskim informacji na temat treści i wyników wszelkich konsultacji, w których uczestniczą, ze szczególnym uwzględnieniem przypadków sprzedaży po konkurencyjnie niskich cenach;
 - (c) wdrażania do prawodawstwa krajowego zasad, kryteriów i ustaleń operacyjnych Kodeksu Postępowania, z jednoczesną świadomością, iż fakt ten nie ogranicza prawa Państw Członkowskich do przyjmowania bardziej restrykcyjnej polityki wewnętrznej;
 - (d) wszystkie przyszłe embargo UE odnoszą się do tych kategorii sprzętu z wspólnej listy sprzętu wojskowego lub załączników do rozporządzenia w sprawie wyrobów podwójnego zastosowania, w odniesieniu do których embargo powinno zostać nałożone;
27. W związku z tworzeniem wspólnego europejskiego rynku uzbrojenia wzywa do rezygnowania, krok po kroku, z kontroli przepływu broni na obszarze Unii Europejskiej, w kontekście unijnej wspólnej polityki kontroli eksportu broni i poprzez, przykładowo, porozumienie w sprawie zgodnej z Kodeksem Postępowania UE zasady niestosowania

praktyk dumpingowych;

28. Stanowczo popiera propozycję rozporządzenia Rady w sprawie wymiany handlowej, wprowadzającego zakaz eksportowania jakichkolwiek przyrządów służących do wymierzania kary śmierci, torturowania lub wszelkiego innego poniżającego lub niehumanitarnego traktowania oraz nakładającego obowiązek przeprowadzania szczegółowych kontroli przyrządów mogących służyć stosowaniu represji wewnętrznych;
29. W związku z kontrolami eksportu do krajów trzecich wzywa do zachowania szczególnej czujności przy produktach, które mogłyby zostać użyte zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych, takich jak aparatura kontrolno-obszerniowa, części zamienne i wyroby mogące służyć prowadzeniu wojny elektronicznej lub też innych niż śmiertelne działań pozostających w sprzeczności z prawami człowieka;
30. Podziela obawy COARM dotyczące słuszności udzielania zezwoleń na eksport dóbr regulowanych do celów humanitarnych w przypadkach, gdy wniosek o licencję na eksport zostałby w innych okolicznościach rozpatrzony odmownie; przyjmuje, że w konfliktach regionalnych pewne rodzaje dóbr regulowanych mogą przyczynić się do zapewnienia bezpieczeństwa i dobrobytu cywilom, podkreśla jednak, że takie przypadki należy rozpatrywać bardzo szczegółowo i indywidualnie w odniesieniu do każdej takiej sytuacji, a Państwa Członkowskie muszą otrzymać wystarczające gwarancje dotyczące niewystępowania nadużyć;
31. Wzywa Państwa Członkowskie do uznania, że Kodeks ma również zastosowanie w przypadkach licencjonowania modułów wykorzystywanych przez kraj importujący przy montażu podzespołów lub gotowej broni w celu dalszego eksportu do kraju trzeciego;
32. Wzywa Państwa Członkowskie do przyjęcia uregulowań nakładających obowiązek licencjonowania produkcji broni (lub jej komponentów) w krajach trzecich;
33. Wzywa Państwa Członkowskie do uznania, że Kodeks ma również zastosowanie przy wszelkich formach transferów międzyrządowych, w szczególności zaś przy transferach nadwyżek broni; ponownie zaznacza, że eksport lub transfer nadwyżek broni do państw, w których zostaną one użyte do naruszania praw człowieka, międzynarodowego prawa humanitarnego lub innych praw międzynarodowych, stoi w jawnej sprzeczności z Kodeksem;
34. Wzywa Państwa Członkowskie do uznania, że Kodeks ma również zastosowanie przy transferach personelu wojskowego, policyjnego i obrony oraz wiedzy i materiałów szkoleniowych kierowanych do prywatnych sił wojskowych i bezpieczeństwa;
35. Wzywa Państwa Członkowskie do uzgodnienia listy państw zaangażowanych w konflikty zbrojne, do których zasadniczo należałoby zabronić eksportu broni, która to lista powstałaby na podstawie sprawozdań i zaleceń Rady Bezpieczeństwa ONZ monitorującej mechanizmy nakładania embarg na broń;
36. Podkreśla znaczenie badań mających na celu zagwarantowanie prawnego nadzoru i kontroli nad elektronicznym transferem wiedzy, oprogramowania i technologii, mającym potencjalny związek z tymi dobrami występującymi na wspólnotowej liście dóbr, w

stosunku do których wymagana jest licencja eksportowa;

37. Wzywa też państwa spoza UE eksportujące broń do wsparcia zamysłu oraz kryteriów ustanowionych w Kodeksie Postępowania, tak by poprzez Kodeks prawdziwie przyczynić się do kontroli eksportu broni na świecie, zapobiegania konfliktom i wspierania światowego procesu pokojowego;
38. Stwierdza, że skuteczna globalna kontrola eksportu broni może zostać osiągnięta jedynie poprzez wprowadzenie międzynarodowego systemu kontroli handlu bronią i wzywa tym samym państwa członkowskie do promowania ścisłych norm eksportowych w zakresie obrotu bronią, w związku z przygotowywaną na rok 2006 Konferencją Przeglądową ONZ w sprawie broni strzeleckiej i pracami na rzecz prawnie wiążącego międzynarodowego Traktatu o Handlu Bronią, ustanawiającego środki na rzecz konwersji i restrukturyzacji przedsiębiorstw produkujących dobra użytku wojskowego;
39. Wzywa Radę i Państwa Członkowskie do szczegółowego monitorowania zgodności z certyfikatami użytkownika końcowego, a zwłaszcza z notyfikacjami dotyczącymi kraju ostatecznego przeznaczenia, zakazu ponownego eksportu oraz deklaracji, zgodnie z którą dobra te nie zostaną użyte do celów innych niż zgłoszone;
40. Wzywa do wprowadzenia w UE specjalnego podatku od handlu bronią i oczekuje, że UE podejmie działalność dyplomatyczną na rzecz wprowadzenia takiego podatku na całym świecie, tak jak zostało to zasugerowane przez Zgromadzenie Ogólne ONZ oraz przez Prezydentów Brazylii, Chile, Francji i Premiera Hiszpanii, przekazując dochody w ten sposób uzyskane do funduszu na rzecz ofiar konfliktów zbrojnych w szczególności i ogólnie na rzecz zmniejszenia ubóstwa.
41. Wzywa rządy Państw Członkowskich do przeprowadzenia gruntownego przeglądu Kodeksu Postępowania z zachowaniem powyżej sformułowanych wymogów i zaleceń, a także przy konsultacjach z odpowiednimi stronami takimi jak parlamenty i organizacje pozarządowe;
42. Zobowiązuje Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji, a także parlamentom i rządów Państw Członkowskich oraz krajów trzecich przystających na stosowanie zasad określonych w Kodeksie Postępowania.

UZASADNIENIE

I. Wstęp

Unijny Kodeks Postępowania w Eksporcie Broni przyjęty 8 czerwca 1998 ustanawia minimalne normy wydawania zezwoleń na eksport przez Państwa Członkowskie broni konwencjonalnej. Zawiera on 8 kryteriów określających oraz 12 ustaleń operacyjnych. Na dzień dzisiejszy jest to najbardziej wszechstronny międzynarodowy system kontroli eksportu broni.

Rada, a w szczególności jej grupa robocza COARM, jak również Państwa Członkowskie pracują w dalszym ciągu nad wzmocnieniem przejrzystości, dialogu i konwergencji w dziedzinie kontroli eksportu broni konwencjonalnej. Główne osiągnięcia przedstawione w piątym raporcie rocznym i dołączonym do niego kompendium są: wytyczne korzystania z Kodeksu Postępowania, stworzenie centralnej bazy danych zawierającej notyfikacje o odmowie wydania licencji, Wspólne Stanowisko w sprawie pośredniczenia w handlu bronią, uaktualniona lista sprzętu wojskowego oraz zamiar przeprowadzenia rewizji Kodeksu w roku 2004.

Tak jak w poprzednich latach, Parlament Europejski popiera wprowadzenie ulepszeń w Kodeksie. Jest jednakże zaniepokojony, ponieważ zalecenia Kodeksu nie są w dalszym ciągu stosowane. W szczególności, wniosek Parlamentu Europejskiego o uczynienie Kodeksu dokumentem prawnie wiążącym nadal pozostaje zasadny. Co więcej, w Rocznym Raporcie dotyczącym praw człowieka z dn. 22 kwietnia 2004 r. podkreślono, że "polityka UE w zakresie przestrzegania praw człowieka jest zagrożona przez (...) Państwa Członkowskie, które systematycznie nie wywiązują się ze ścisłego stosowania unijnego Kodeksu Postępowania w Eksporcie Broni"¹.

W Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa z grudnia 2003 stwierdzono, że głównymi zagrożeniami dla UE są: niestabilność regionalna, upadające państwa, przestępczość zorganizowana oraz terroryzm o zasięgu międzynarodowym. Pomimo, że nie zostało to wyraźnie wspomniane w tym dokumencie strategicznym, niekontrolowany eksport broni do odbiorców spoza UE może poważnie zwiększyć te zagrożenia. W tym kontekście należy zauważyć, że 80 % broni eksportowanej z UE trafia do krajów spoza Europy². Dodatkowo rozszerzenie UE zwiększyło jeszcze ogólny udział UE w międzynarodowym handlu bronią, a w szczególności w produkcji broni lekkiej i małego kalibru. Dlatego też, przejrzysta polityka eksportowa w zakresie uzbrojenia jest niezmiernie istotna.

Harmonizacja unijnej polityki eksportu broni do krajów trzecich wzmocni również ramy Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (WPZiB), w które jest wpisana. Stało się to jeszcze istotniejsze w obliczu rozszerzenia z dnia 1 maja 2004 r., kiedy to 10 nowych Państw Członkowskich dołączyło do UE.

¹ P5_TA(2004)0376, ust. 30.

² SIPRI Yearbook 2004, s. 458

II. Ocena pięcioletniego okresu stosowania Kodeksu

1) Harmonizacja raportów poszczególnych Państw Członkowskich

Raporty Państw Członkowskich stanowią podstawę raportu rocznego. Jednakże, od publikacji czwartego raportu rocznego w harmonizacji raportów krajowych uczyniony został niewielki postęp. Pomimo, że każde z Państw Członkowskich winno przedstawić dane odnośnie: ilości wydanych zezwoleń dla każdego kraju-odbiorcy, wartości (w euro), na jaką opiewały wydane licencjea, (jeśli dane są dostępne), wartości (w euro) eksportowanej broni, (jeśli dane są dostępne), liczby zezwoleń, których wydania odmówiono oraz kryteriów, na podstawie których dokonano odmowy, w SIPRI Yearbook 2004 podkreślono, że niektóre rządy nadal odmawiają lub nie są w stanie dostarczyć niezbędnych danych. Tabela A przedstawiona w Załączniku pokazuje, że Dania, Francja, Niemcy, Grecja i Irlandia nie przedstawiają danych, co do wartości eksportowanej broni, natomiast Holandia i Portugalia nie dostarczają danych odnośnie wartości wydanych zezwoleń. Jest to oczywistą przeszkodą do osiągnięcia pełnej przejrzystości i kontroli parlamentarnej nad eksportem broni z UE. Kolejnym problemem jest niekompatybilność danych dostarczonych przez każde z Państw Członkowskich. Przykładowo, Austria dostarcza informacji jedynie w zakresie "sprzętu wojennego", pomijając inne rodzaje broni¹. Idea klasyfikacji odmów z podziałem na regiony w raportach Włoch, Portugalii, Hiszpanii, Szwecji i Wielkiej Brytanii została przyjęta z uznaniem. Jednakże SIPRI Yearbook słusznie podkreśla, że wartość przedstawionych danych pozostaje problematyczna, jako że w niektórych przypadkach suma odmów w poszczególnych regionach nie odpowiada całkowitej liczbie odmów². Drugie miejsce po handlu wewnątrzwspólnotowym zajmują licencjea na eksport do krajów bałkańskich, Rosji, Ukrainy i regionu Kaukazu. Całkowita liczba rozpoczętych konsultacji (68) i konsultacji przyjętych (48), pozostaje niewielka w stosunku do 411 odmów i ponad 36000 wydanych zezwoleń. Co więcej, liczba odmów zmniejszyła się o 54, podczas gdy liczba wydanych zezwoleń wzrosła o ponad 11000.

2) Karty użytkownika końcowego

Jedyną wartą wspomnienia zmianą jest włączenie "wskazania końcowego użytkownika dóbr" do minimalnych informacji zawartych w karcie użytkownika końcowego. Dalej idące zalecenia zawarte w poprzednim raporcie rocznym Parlamentu Europejskiego nie zostały zrealizowane. Dlatego, ustanowienie systemu weryfikacji dostaw i monitoringu posteksportowego obowiązującego dla wszystkich transakcji eksportowych objętych Kodeksem Postępowania, z uwzględnieniem możliwości nałożenia kar, nadal pozostaje istotną kwestią, umożliwiającą skuteczną kontrolę końcowego przeznaczenia broni, innego sprzętu wojskowego i obronnego oraz licencjonowanej produkcji poza granicami Unii. Ponieważ ustanowienie takiego systemu monitoringu może być ponad możliwości małych państw i niektórych, spośród nowych Państw Członkowskich, Państwa Członkowskie powinny raz jeszcze rozważyć możliwość ustanowienia wspólnego unijnego systemu monitorowania. Europejska Agencja Kontroli Eksportu Broni byłaby w tym kontekście odpowiednią przeciwwagą dla planowanej agencji w obszarze produkcji i dostaw uzbrojenia.

¹ SIPRI Yearbook 2004, s. 471-472.

² SIPRI Yearbook 2004, s. 471

3) Pośrednictwo w handlu bronią

Wspólne Stanowisko w sprawie kontroli pośrednictwa handlu bronią, które zostało przyjęte przez Radę w czerwcu 2004 r., jest wyjątkowym osiągnięciem. Zawiera ono definicję pośrednictwa, zapis o obowiązku uzyskania licencji lub pisemnego zezwolenia na prowadzenie pośrednictwa od właściwych władz, o wymianie informacji na temat pośrednictwa w handlu bronią oraz o ustanowieniu odpowiednich sankcji. By zwiększyć skuteczność Wspólnego Stanowiska, należy wprowadzić obowiązek uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności pośrednika oraz obowiązkową rejestrację pośredników w handlu bronią. Dodatkowo, postanowienia zawarte we Wspólnym Stanowisku powinny, na wzór prawodawstwa Stanów Zjednoczonych, mieć zastosowanie do unijnych obywateli i firm działających poza obszarem UE. Starania podjęte w tym zakresie przez Austrię, Belgię, Finlandię, Francję, Niemcy, Holandię oraz Szwecję są przykładem dobrych praktyk. Jednakże, Państwa Członkowskie nie włączyły do swego prawodawstwa w obszarze pośrednictwa w handlu bronią kwestii transportu broni i usług finansowych w zakresie uzbrojenia, co w wielu przypadkach uniemożliwiło przejęcie eksportu broni do odbiorców, mając na względzie, że normy ustanowione w Kodeksie nie są przestrzegane. Co gorsze, Wspólne Stanowisko nie zabrania w sposób wyraźny pośrednictwa w handlu sprzętem służącym do wykonywania kary śmierci, tortur oraz innych okrutnych, niehumanitarnych i poniżających praktyk.

4) System obiegu informacji dotyczących odmowy

Dzięki interpretacji i wyjaśnieniu ustaleń operacyjnych zawartych w Kodeksie, wytyczne korzystania z Kodeksu Postępowania wyraźnie udoskonaliły system wydania odmowy i konsultacji. Rozbieżne interpretacje ustaleń przez poszczególne Państwa Członkowskie wykorzystujące luki i dalekie od właściwego znaczenia zostały w ten sposób ukrócone. Cztery główne części wytycznych zawierają definicję odmowy, informacje niezbędne do wydania odmowy, unieważnienie wydania odmowy oraz wyjaśnienia dotyczące procedur wydania odmowy i konsultacji. Co więcej, podjęto decyzję o stworzeniu centralnej bazy danych zawierających informację o odmowach w Sekretariacie Rady w Brukseli. Stanowi ona wartościowe źródło informacji dla Państw Członkowskich i jest pierwszym krokiem w kierunku bardziej skoordynowanej polityki unijnej w zakresie eksportu broni. Następnym krokiem powinno być ustanowienie automatycznego obiegu informacji na temat treści i wyników konsultacji we wszystkich Państwach Członkowskich.

5) Dialog z państwami kandydującymi i krajami trzecimi

Pomimo, iż nowe Państwa Członkowskie, które dołączyły do Unii w dniu 1 maja 2004 r. zostały w pełni włączone w system ustanowiony Kodeksem Postępowania, nadal toczy się dialog z pozostałymi kandydatami - Bułgarią, Rumunią oraz Turcją. Może on na przykład przybrać formę nieformalnych posiedzeń COARM między dotychczasowymi i nowymi Państwami Członkowskimi, jak zostało to zainicjowane przez rząd Polski i Szwecji. Informacja o odmowie powinna zostać przekazana tym państwom, a UE powinna udostępniać im i otrzymywać z ich strony krajowe raporty na temat eksportu broni. Państwa kandydujące winny zaś, ze swej strony, rzetelnie przełożyć Kodeks na ustawodawstwo krajowe. Ponadto należy zintensyfikować propagowanie Kodeksu Postępowania w nowych krajach sąsiedzkich,

np. na Ukrainie, Białorusi czy w Serbii i Czarnogórze. Niestety, piąty raport roczny nie wprowadza istotnych ulepszeń w tym zakresie. Ponieważ państwa Europy Środkowej i Wschodniej były ważnym punktem pochodzenia i drogą przewozu w handlu bronią, a także, ponieważ posiadają one znaczny potencjał w produkcji zarówno broni lekkiej jak i ciężkiej, należy dostarczyć odpowiedniego wsparcia zarówno w granicach Unii jak i poza jej granicami tym krajom, które nie posiadają odpowiednich środków, by wdrożyć w pełni zapisy Kodeksu Postępowania i by dostosować swe praktyki do standardów ustanowionych we współpracy pomiędzy dotychczasowymi Państwami Członkowskimi. Państwa Członkowskie mogą brać między innymi przykład z rządu Holandii, który pomógł państwom kandydującym i innym zainteresowanym krajom stosować w praktyce Kodeks Postępowania.

6) Wspólna Lista Sprzętu Wojskowego UE

Pierwsze od czerwca 2000 r. uaktualnienie unijnej wspólnej listy sprzętu wojskowego oraz jej opublikowanie w Dzienniku Urzędowym UE jest ważne dla harmonizacji i wzmocnienia Kodeksu Postępowania. Lista ta opiera się na systemie cyfrowym zawartym w Liście Uzbrojenia ustanowionej na podstawie Porozumienia z Wassenaar. Niestety, nie zostały w niej ujęte niektóre kwestie dotyczące "podwójnego przeznaczenia" broni, która może służyć do łamania praw człowieka oraz niektóre części systemów zbrojnych.

7) Wdrażanie 8 Kryterium Kodeksu Postępowania

8 Kryterium to tzw. kryterium zrównoważonego rozwoju, które określa kompatybilność eksportu broni z wydolnością techniczną i gospodarczą kraju przeznaczenia. Ponieważ niniejsze kryterium jest szczególnie ważne w kontekście zapobiegania kryzysom i zrównoważonego rozwoju w krajach mniej rozwiniętych z punktu widzenia społecznego, ekspertyza zainicjowana w celu opracowania wytycznych została przyjęta z zadowoleniem. Celem tych prac powinno być zapobieżenie zbyt dużemu importowi broni, zagrażającemu rozwojowi społecznemu i gospodarczemu danego kraju.

8) Priorytetowe wytyczne na najbliższą przyszłość

W piątym raporcie rocznym ustanowiono 9 wytycznych priorytetowych, z czego punkt 7 ("pogłębienie dialogu z Parlamentem Europejskim") i punkt 9 wytycznych ("rewizja Kodeksu Postępowania") mają szczególne znaczenie dla Parlamentu Europejskiego. Wzmocnienie dialogu z Parlamentem Europejskim będzie znaczącym krokiem w kierunku zwiększenia parlamentarnej kontroli eksportu broni w UE i zwiększy demokratyczną prawomocność Kodeksu Postępowania. Rewizja Kodeksu Postępowania powinna prowadzić do oczywistych ulepszeń, jeżeli zostaną w niej uwzględnione zalecenia zawarte w rezolucji Parlamentu Europejskiego i pod warunkiem, że rewizja ta zostanie przeprowadzona przejrzysto i będzie miała szeroki zasięg. W ogólnym ujęciu, mało konkretne sformułowanie priorytetowych wytycznych pozwala jednakże stwierdzić, że Państwa Członkowskie nie zamierzają ich realizować w pełni.

III. Zalecenia dotyczące ściślejszej kontroli eksportu broni, uregulowania prawnie wiążące i większa przejrzystość

Ostatni raport Amnesty International w sprawie eksportu broni w UE¹ podaje liczne przykłady, w których luki, stosowanie dumpingu oraz niewystarczające zdefiniowanie i objaśnienie prowadziło do - często tajnego - eksportu unijnej broni i jej komponentów, wydawania licencji UE na produkcję broni poza jej granicami, wysyłania unijnych prywatnych sił wojskowych i bezpieczeństwa, unijnego personelu wojskowego, a także wiedzy, materiałów szkoleniowych i przyrządów służących do wymierzania kary śmierci, torturowania oraz innego okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania do krajów, w których unijne standardy demokracji, praw człowieka oraz zrównoważonego rozwoju nie są respektowane. Surowa kontrola eksportu broni na poziomie ogólnoeuropejskim i międzynarodowym jest szczególnie istotna w kontekście ogólnych zasad, leżących u podstaw polityki zagranicznej UE, takich jak prawa człowieka, zapobieganie konfliktom oraz zrównoważony rozwój. Dlatego też należy niezwłocznie wprowadzić dodatkowe środki umożliwiające dokładniejsze kontrole oraz uregulowania prawnie wiążące, a także zwiększyć przejrzystość procedur w tym zakresie.

1) Zwiększone kontrole

Przede wszystkim, Rada powinna przyjąć propozycję Komisji Europejskiej dotyczącą rozporządzenia Rady w sprawie wymiany handlowej, wprowadzającego zakaz eksportowania jakichkolwiek przyrządów służących do wymierzania kary śmierci i torturowania oraz nakładającego obowiązek przeprowadzania surowych kontroli przyrządów mogących służyć stosowaniu represji wewnętrznych. Ponadto, Państwa Członkowskie powinny również zawrzeć porozumienie w sprawie wspólnej listy krajów uczestniczących w konfliktach zbrojnych, do których eksport broni powinien być zasadniczo zakazany ('domniemanie odmowy'). Jest to również konieczne, by usprawnić fizyczne kontrole dostaw broni zarówno przy imporcie, przewozie jak i eksporcie. Państwa Członkowskie winny też interpretować Kodeks Postępowania w jak najdokładniejszy sposób. W szczególności powinny one stosować Kodeks w następujących przypadkach:

- produkty przeznaczone zarówno do użytku cywilnego, jak i wojskowego, takie jak aparatura kontrolno-obszerniowa lub jej części mogące służyć prowadzeniu wojny elektronicznej lub też innych niż śmiertelne działań pozostających w sprzeczności z prawami człowieka;
- moduły wykorzystywane przez kraj importujący przy montażu podzespołów lub gotowej broni;
- produkcja licencjonowanej przez UE broni (i jej komponentów) w krajach trzecich;
- wszelkie formy transferów międzyrządowych, w szczególności zaś transfery nadwyżek broni;
- personel wojskowy, policyjny i obronny, wiedza i materiały szkoleniowe oraz prywatne siły wojskowe i bezpieczeństwa.

2) Uregulowania prawnie wiążące

Parlament ponawia swój apel, by uczynić Kodeks prawnie wiążącym oraz apeluje do Państw Członkowskich o pełną harmonizację polityki eksportu broni. Dlatego też z zadowoleniem przyjmuje możliwość przekształcenia Kodeksu Postępowania we Wspólne Stanowisko. Jednakże dalsze możliwe jest wprowadzenie dodatkowych ulepszeń i indywidualnych

¹ Amnesty International: Undermining Global Security: The European Union's Arms Exports, 2004.

działań, które Parlament podkreślił już w swoim ostatnim sprawozdaniu:

- (a) Państwa Członkowskie powinny w większym stopniu konsultować się między sobą przed podjęciem ostatecznej decyzji o odmowie wydania licencji w odniesieniu do dostaw skierowanych do regionów zagrożonych konfliktami. Realizacji wspomnianego celu sprzyjać będzie również uściślenie współpracy między grupą roboczą COARM oraz różnymi regionalnymi grupami roboczymi Rady.
- (b) Ponieważ do tej pory miały miejsce jedynie dwustronne konsultacje i wymiana informacji pod kierunkiem następujących Prezydencji w Radzie, stworzenie wielostronnego procesu konsultacji decyzji dotyczących przyznania lub odmowy licencji stanowiłoby istotny krok w kierunku harmonizacji tej polityki.
- (c) Parlament Europejski zaleca Państwom Członkowskim, by jako krok w kierunku uczynienia Kodeksu Postępowania aktem prawnie wiążącym, przełożyły go na prawo krajowe.

3) Większa przejrzystość

Przystąpienie do Unii 10 nowych państw sprawiło, że harmonizacja przyszłych krajowych raportów rocznych stała się jeszcze pilniejszą kwestią. Umożliwia to również jakościowe ulepszenie statystyk przedstawianych w raportach rocznych.

Państwa Członkowskie winny nie tylko dostarczać pełnych informacji na podstawie ustalonych kryteriów (patrz część II), ale również przedstawiać informacje dotyczące następujących kwestii:

- rodzaj uzbrojenia (np. helikopter lub karabin maszynowy), rodzaj komponentów broni oraz rodzaj sprzętu, który może zostać wykorzystany zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych (np. aparatura kontrolno-obszerwacyjna oraz wywiadowcza) sklasyfikowany według przeznaczenia;
- ilość (np. liczba dostarczanych karabinów, itp.) według kraju przeznaczenia;
- wysłanie personelu wojskowego, służb policyjnych i bezpieczeństwa, wiedza i materiały szkoleniowe;
- szczegółowe dane dotyczące użytkowników końcowych według kraju przeznaczenia;
- nieformalne odmowy przyznania licencji na eksport niektórych rodzajów broni, które zostały udzielonej jeszcze przez zastosowaniem formalnej licencji.

Ogólnie ujmując, należałoby zawrzeć bardziej zharmonizowane informacje dotyczące wszystkich szczegółów, które mogłyby uczynić raport roczny bardziej czytelnym i użytecznym instrumentem kontroli parlamentarnej, a co za tym idzie, narzędziem służącym zapewnieniu ładu demokratycznego.

4) Zwalczanie pośrednictwa

Wiele państw UE nie posiada jeszcze legislacji w zakresie pośrednictwa w handlu bronią, a w państwach, w których istnieją uregulowania w tym zakresie, często nie uwzględniają one kryminalizacji łamania embarga przez obywateli lub zarejestrowane jednostki cywilne i prawne, jeśli nadużycie to miało miejsce poza granicami danego państwa. Oznacza to, iż wystarczy, że pozbawiony skrupułów pośrednik będący obywatelem lub zamieszkały na obszarze UE przekroczy granice UE, by dokonać transakcji na dostawy broni, łamiąc w ten sposób np. embargo ONZ na dostawy broni, nie obawiając się kary, którą mógłby ponieść po powrocie na obszar Unii. Należy również potraktować tę kwestię z większą powagą.

IV. Podsumowanie

Unijny Kodeks Postępowania zmienił się w znaczący sposób od momentu jego przyjęcia w 1998 r. Liczne nowe postanowienia i uściślenia zostały wprowadzone w takiej czy innej formie, ale sam Kodeks nie uległ zmianie.

Rewizja Kodeksu w 2004 r. jest szansą na postęp i wdrożenie dodatkowych środków, które zostały zaproponowane przez Parlament Europejski. Co więcej, UE i jej Państwa Członkowskie muszą wziąć pod uwagę rozmiary, do jakich urósł problem nielegalnego eksportu broni i dlatego też, powinny podjąć współpracę z krajami partnerskimi, a przede wszystkim ze Stanami Zjednoczonymi, nad stworzeniem międzynarodowego, prawnie wiążącego Traktatu o Handlu Bronią.

W najbliższym okresie i w kontekście przewidzianej na rok 2006 Przeglądowej Konferencji, powinny one propagować przynajmniej zaostrenie standardów międzynarodowych dotyczących eksportu broni. Umożliwi to zmniejszenie niestabilności niektórych regionów, przestępczości zorganizowanej, międzynarodowego terroryzmu oraz łamania praw człowieka na całym świecie i zmieni Europę w bezpieczniejsze miejsce w lepszym świecie.'

10.11.2004

OPINIA KOMISJI HANDLU MIĘDZYNARODOWEGO

dla Komisji Spraw Zagranicznych

w sprawie piątego sprawozdania rocznego Rady sporządzonego na podstawie 8 ustalenia operacyjnego Kodeksu Postępowania Unii Europejskiej w dziedzinie eksportu broni(2004/2103(INI))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej: Jacky Henin

WSKAZÓWKI

Komisja Handlu Międzynarodowego zwraca się do Komisji Spraw Zagranicznych, przedmiotowo właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

1. Uważa, że kontrola handlu bronią jest podstawowym elementem spójnej polityki realizującej cele UE w dziedzinie pokoju, rozwoju i poszanowania praw człowieka i zasad demokracji;
2. Stwierdza pewien postęp we wdrażaniu Kodeksu postępowania Unii Europejskiej w dziedzinie eksportu broni, ubolewa jednak nad tym, że broń europejska jest nadal dostarczana w dużych ilościach z naruszeniem tego kodeksu; pragnie, by został stworzony i przyjęty europejski instrument, który sprawi, że Kodeks postępowania będzie prawnie wiążący;
3. Stwierdza niewielkie zmniejszenie wydatków na broń wewnątrz UE w ostatnich latach,

ale niepokoi go fakt, że spadek ten równoważy wzrost eksportu do krajów trzecich; uważa, że UE i Państwa Członkowskie powinny nie tylko wdrożyć kodeks postępowania, ale również przyczynić się do zmniejszenia potencjału militarnego i poziomu uzbrojenia w świecie;

4. Popiera wcześniejszy apel Parlamentu Europejskiego o sformułowanie prawnie wiążących postanowień oraz pełną harmonizację polityki eksportu broni Państw Członkowskich w perspektywie średnioterminowej, i zwraca się do Państw Członkowskich o dokonanie postępu w tej dziedzinie;
5. Uważa, że należy zachęcać zakłady zbrojeniowe do różnicowania produkcji oraz do przeorientowania na innego typu produkcję;
6. Uważa, że UE powinna nadal zachęcać inne kraje, a w szczególności Stany Zjednoczone Ameryki, Rosję, Ukrainę i Chiny, do przestrzegania kodeksu postępowania w dziedzinie handlu bronią oraz do ograniczenia wydatków zbrojeniowych i eksportu broni;
7. Podkreśla wagę prowadzenia badań w celu osiągnięcia prawnego nadzoru i kontroli nad elektronicznym przekazywaniem danych, oprogramowania oraz technologii, które mają potencjalny związek z towarami znajdującymi się na wspólnotowej liście towarów, na eksport których wymagana jest licencja;
8. Uważa, że w celu zapobieżenia nielegalnemu handlowi bronią oraz dostawom broni do nieodpowiednich użytkowników końcowych konieczne jest ściślejsze kontrolowanie transportu przeladunków, użytkowników końcowych broni, innego sprzętu wojskowego i obronnego, licencji na produkcję oraz pośrednictwa; wzywa w szczególności, w odniesieniu do użytkowników końcowych, o ujęcie w karcie użytkownika końcowego klauzuli o nienadużywaniu, czyli deklaracji, że materiał nie zostanie wykorzystany do celów zabronionych;
9. Podtrzymuje apel Państw Członkowskich, by ponownie przeanalizowano możliwość wprowadzenia wspólnotowego systemu nadzoru na poziomie UE i doradza przy tym, by rozważyć model Europejskiej Agencji ds. Kontroli Eksportu Broni;
10. Wzywa Państwa Członkowskie do wprowadzenia sankcji karnych za naruszanie embarg na broń nałożonych przez ONZ, UE, OBWE lub jakiekolwiek państwo członkowskie, popełnione przez europejskich pośredników i firmy pośredniczące w handlu bronią zarejestrowane na obszarze UE, niezależnie od miejsca naruszenia;
11. Domaga się, by wprowadzić w Unii Europejskiej specjalny podatek na handel bronią, oraz by UE prowadziła czynne wysiłki na drodze dyplomatycznej w celu wprowadzenia takiego podatku w całym świecie, zgodnie z propozycją Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych, jak również Prezydenta Brazylii, Chile i Francji oraz premiera hiszpańskiego rządu, z którego dochody byłyby przeznaczane w szczególności na fundusze pomocy ofiarom konfliktów zbrojnych oraz ogólniej na fundusze walki z ubóstwem;
12. Wzywa Państwa Członkowskie do uzgodnienia listy państw zaangażowanych w konflikty zbrojne, do których zasadniczo należałoby zabronić eksportu broni, która to lista powstałaby na podstawie sprawozdań i zaleceń Rady Bezpieczeństwa ONZ monitorującej

mechanizmy nakładania embarg na broń;

13. Wzywa Państwa Członkowskie do wprowadzenia takich inspekcji, jakie prowadzi się w przypadku kryterium 8, w odniesieniu do zastosowania pozostałych siedmiu kryteriów;
14. Wzywa do poszerzenia, we właściwym czasie, znajdującej się w Sekretariacie Rady w Brukseli centralnej bazy danych o notyfikacjach związanych z wydanymi odmowami, o informacje dotyczące konsultacji prowadzonych w ramach Kodeksu Postępowania oraz o informacje na temat użytkowników końcowych, których uznano lub podejrzewa się o zaangażowanie w ponowny eksport, prowadzenie działań pozorujących lub nadużycia związane z bronią i innymi dobrami podlegającymi kontroli;
15. Wzywa Państwa Członkowskie do dokonania rewizji kryteriów eksportowych w Kodeksie Postępowania, w celu poprawienia ich jasności i zrozumiałości oraz zapewnienia, iż w pełni odzwierciedlają rzeczywiste odpowiedzialności Państw w ramach prawa międzynarodowego.

PROCEDURA

Tytuł	Piąte sprawozdanie roczne Rady sporządzone na podstawie 8 ustaleń operacyjnego Kodeksu Postępowania Unii Europejskiej w dziedzinie eksportu broni
Nr procedury	2004/2103(INI)
Komisja przedmiotowo właściwa	AFET
Ścisła współpraca	–
Sprawozdawca komisji opiniodawczej Data powołania	Jacky Henin 14.9.2004
Rozpatrzenie w komisji	30.9.2004 11.10.2004
Data zatwierdzenia wskazówek	11.10.2004
Wynik głosowania końcowego	za: 22 przeciw: 0 wstrzymujących 0 się:
Posłowie obecni podczas końcowego głosowania	Enrique Barón Crespo, Daniel Caspary, Françoise Castex, Jean-Marie Cavada, Giulietto Chiesa, Christofer Fjellner, Béla Glattfelder, Jacky Henin, Erika Mann, Helmuth Markov, Javier Moreno Sánchez, Pasqualina Napoletano, Georgios Papastamkos, Peter Šťastný, Johan Van Hecke, Zbigniew Franciszek Zaleski
Zastępcy obecni podczas końcowego głosowania	Margrietus J. van den Berg, Reimer Böge, Danutė Budreikaitė, Harlem Désir, Maria Martens
Zastępcy (art. 178 ust. 2) obecni podczas końcowego głosowania	Carl Schlyter